

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Inhoudelijke Ondersteuning**

aan De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

datum 18 november 2020

Betreffende wetsvoorstel:

35352

Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met verduidelijking van de burgerschapsopdracht aan scholen in het funderend onderwijs

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 17 november 2020 aangenomen door de Tweede Kamer.

Voor: SP, PvdA, Krol, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK, D66, VVD, CDA en de ChristenUnie.

Tegen: SGP, PVV, Van Haga en FVD.

Aangenomen amendement

Diverse artikelen

10 → 11 → 12 → 16 → **29** (Van den Hul c.s.) over het bijbrengen van kennis over en respect voor diversiteit en gelijkheid en het bevorderen van een veilige omgeving.

De afgelopen jaren hebben we verschillende voorbeelden gezien van scholen die wat de indieners betreft te los omgingen met de burgerschapsopdracht in het onderwijs. De zorgen hierover worden breder gedeeld in Kamer en kabinet en lagen zelfs ten grondslag aan de ambitie om de burgerschapsopdracht aan scholen aan te scherpen. We hebben voorbeelden gezien van lesmethoden die voorschreven dat jongens en meisjes geen oogcontact mochten maken, ook werd op religieuze gronden beargumenteerd dat homoseksualiteit verwerpelijk is. Verder waren er ook scholen die het onderwerp seksuele diversiteit volkomen links lieten liggen.

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 18 november 2020

blad 2

De indieners vinden dit zeer onwenselijk en stellen middels dit amendement voor om juist het aanleren van kennis over en respect voor allerlei verschillende groepen in de samenleving nadrukkelijk in de wet op te nemen om dit soort excessen op scholen in de toekomst te voorkomen. Of het bijbrengen van kennis over en respect voor de diversiteit van groepen in onze samenleving, net als de gelijke rechten die mensen hebben, uiteindelijk leidt tot meer acceptatie, valt niet met zekerheid te zeggen. Bovendien is het niet de taak van het onderwijs om leerlingen aan te leren wat ze moeten vinden. Wel hebben de indieners de overtuiging dat – teneinde leerlingen voor te bereiden op volwaardig meedraaien in de samenleving – deze kennis onontbeerlijk is. Daarom regelt dit amendement ook dat scholen hun leerlingen dit moeten aanleren. De indieners hebben ervoor gekozen om in de formulering van het amendement zoveel mogelijk aan te sluiten bij artikel 1 van de Grondwet, inclusief de in de toekomst toe te voegen passages indien het initiatiefwetsvoorstel Bergkamp, Özütok en Van den Hul tot het toevoegen van de gronden 'handicap' en 'seksuele gerichtheid' aan artikel 1 van de Grondwet in tweede lezing wordt aangenomen. De indieners willen bovendien in de wetsbepalingen een norm tot handelen opnemen. In de voorgestelde wetsbepalingen ligt de nadruk op "respect voor", "kennis van" en "omgang met" de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. Dat is zijn beschouwende begrippen, het is geen norm tot handelen. Iemand kan kennis hebben van LHBT+-personen, maar hen nog steeds uitschelden en pesten, terwijl de indiener vindt dat we dat nu juist moeten willen voorkómen. Het regeerakkoord bepaalt over aanscherping van de burgerschapsopdracht dat die tot doel heeft dat men "handelt in lijn met de democratische rechtstaat". Dit amendement beoogt het wetsvoorstel zo aan te passen dat er een duidelijke norm tot handelen in wordt vervat.

Aangenomen. Voor: SP, PvdA, Krol, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK, D66, VVD, CDA en de ChristenUnie.

Verworpen amendementen

Diverse artikelen

13 → 30 (Van Meenen) over het bevorderen van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef bij bestuurders in het funderend onderwijs.

De indiener wil net als in het hoger onderwijs ook in het funderend onderwijs bij bestuurders een bevordering van hun maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef invoeren. De bevordering van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef houdt ten minste in dat de instellingen, met inbegrip van degenen die hen formeel of informeel vertegenwoordigen, zich onthouden van discriminatoire gedragingen en uitlatingen. Een belangrijk element van deze wet is dat burgerschap een integraal onderdeel is van de schoolcultuur. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk om zorg te dragen dat de schoolcultuur in overeenstemming is met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de universeel aanvaarde mensenrechten waardoor leerlingen een respectvolle, veilige oefenplaats geboden krijgen en leraren in veiligheid hun beroep kunnen uitoefenen. Hierbij is het passend dat de bestuurders zich onthouden van discriminatoire gedragingen en uitlatingen.

datum 18 november 2020

blad 3

Indien de Minister meent dat een instelling zich niet aan deze wettelijke opdracht heeft gehouden, zullen de uitlatingen die daartoe aanleiding geven worden voorgelegd aan de Commissie beoordeling uitingen maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef. Deze commissie heeft tot taak de Minister te adviseren ten aanzien van de beoordeling of sprake is van discriminatoire uitlatingen dan wel van uitlatingen die in strijd zijn met de principes van de democratische rechtsstaat. Van belang is hierbij om te benadrukken dat de commissie geen toezicht houdt op de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft daarmee een andere functie dan de inspectie in het funderend onderwijs.

Verworpen. Voor: SP, PvdA, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK en D66.

Diverse artikelen

14 (Van Meenen en Rog) over het wijzigen van de term actief burgerschap in democratisch burgerschap.

De indieners willen in de voorgestelde burgerschapsbepaling het begrip "actief burgerschap" vervangen door het begrip "democratisch burgerschap". Het begrip "actief burgerschap" wekt de suggestie een verplichting te scheppen met betrekking tot de participatie, uiting en opvattingen van leerlingen. Terwijl het inherent is aan een democratische rechtstaat dat burgers zich ook afzijdig mogen houden en kritiek mogen uiten. Met "democratisch burgerschap" worden de kennis van democratie en rechtstaat bedoeld, de (kritische) houding ten aanzien van de democratische en rechtstatelijke uitgangspunten en de participatie in de democratische rechtstaat

Verworpen. Voor: Krol, DENK, D66, SGP, CDA en de PVV.

Diverse artikelen

7 → 9 (Bisschop) over het schrappen van de term 'basiswaarden'.

Het vermelden van de basiswaarden van de democratische rechtstaat is problematisch voor het toezicht in het onderwijs. De interpretatie van basiswaarden is namelijk niet zo eenduidig als op het eerste gezicht het geval lijkt. Zo kunnen bijvoorbeeld een socialistische, een liberale of een christelijke opvatting van autonomie en solidariteit sterk uiteenlopen. Het is op grond van de vrijheid van richting niet aan de overheid om zich op het gebied van de overtuiging van scholen te begeven door een normerende interpretatie van deze basiswaarden te kiezen. Dit amendement richt het toezicht daarom op de kennis van en het respect voor de democratische rechtstaat. De essentie van de democratische rechtstaat, die ook zonder definitiebepaling spreekt uit onze Grondwet, is dat burgers vreedzaam met elkaar samenleven met respect voor een wettelijk geregeld kader van rechten en plichten. Van alle scholen mag verwacht worden dat zij hun leerlingen daarmee vertrouwd maken.

Verworpen. Voor: Krol, DENK, SGP, PVV, FVD en Van Haga.

datum 18 november 2020

blad 4

Diverse artikelen

17 → 18 (Westerveld en Van den Hul) over het expliciet benoemen van de rechten van het kind.

In deze wet wordt vastgelegd dat kinderen respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat bij wordt gebracht, zoals verankerd in de Grondwet en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van mens. De indieners van het amendement vinden het belangrijk dat hierbij ook aandacht is voor het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het is essentieel dat kinderen hun eigen rechten en plichten kennen en dat ook dit Verdrag binnen het onderwijs wordt nageleefd. Daarom worden de rechten van kinderen expliciet benoemd in dit amendement.

Verworpen. Voor: SP, PvdA, Krol, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK en D66.

Diverse artikelen

8 (Bisschop) over het schrappen van de vermelding van sociale en maatschappelijke competenties.

De regering wil dat scholen in het kader van kwaliteitszorg ook bij het burgerschapsonderwijs opbrengsten volgen en resultaten in beeld brengen. Blijkens de toelichting gaat het dan ook om herkenbare aandacht voor competenties als empathie, sympathie en responsiviteit. Ondergetekende vindt het onwenselijk dat een verplichte meetcultuur ontstaat op het gebied van deze nauwelijks meetbare competenties. Dit amendement schrapt daarom de vermelding van competenties, omdat zij een bron van onduidelijkheid kunnen worden in het toezicht. De zorgplicht van scholen moet zijn dat zij bevorderen dat leerlingen deel uitmaken van en bijdragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.

Verworpen. Voor: Krol, SGP, PVV, FVD en Van Haga.

Diverse artikelen

15 (Van Meenen) over het toevoegen van het Europees burgerschap aan de burgerschapsopdracht van scholen.

In Nederland maak je zowel deel uit van de Nederlandse samenleving als de Europese Unie. Het Europees burgerschap is een aanvulling op het nationale burgerschap met eigen rechten en plichten, zoals het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement. Bovendien heeft Nederland bevoegdheden afgestaan aan Europese Unie waardoor de Europese Unie exclusieve bevoegdheden heeft met directe gevolgen voor Nederlandse burgers. Hiermee is de Europese Unie meer dan een verzameling internationale verdragen en is het van belang dat jongeren leren welke besluiten de Europese Unie kan nemen. Het is van belang dat jongeren ook wat betreft het Europees burgerschap kennis hebben van de democratische rechtsstaat, een (kritische) houding kunnen aannemen ten aanzien van de uitgangspunten en in de mogelijkheid worden gesteld om te participeren.

datum 18 november 2020

blad 5

De indiener wil met dit amendement het Europees burgerschap onderdeel maken van de gemeenschappelijke kern in de burgerschapsopdracht aan scholen.

Verworpen. Voor: PvdA, GroenLinks, 50PLUS en D66.

Moties

28 (Van den Hul) over uitbreiding van het aantal jongerenrechtbanken.

Aangenomen. Voor: SP, PvdA, Krol, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK, D66, CDA, ChristenUnie en de PVV.

27 → 31 → 32 → **33** (Kwint c.s.) over een einde maken aan verklaringen die homoseksualiteit afwijzen.

Aangenomen. Voor: SP, PvdA, Krol, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK, D66, VVD, CDA, ChristenUnie, PVV, FVD en Van Haga.

26 (Beertema) over het onderwijs handreikingen voor curricula geven.

Verworpen. Voor: Krol, PVV, FVD en Van Haga.

25 (Rudmer Heerema en Rog) over de burgerschapsopdracht ook op B4-scholen van toepassing verklaren.

Aangenomen met algemene stemmen.

24 (Rudmer Heerema) over de burgerschapsopdracht als verplicht onderdeel van lerarenopleidingen.

Aangehouden.

23 (Rudmer Heerema) over handvatten voor het omgaan met radicalisering in de klas.

Aangenomen. Voor: SP, PvdA, Krol, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK, D66, VVD, SGP, CDA, ChristenUnie en de PVV.

22 (Van Meenen en Rog) over een concrete uitwerking van de gemeenschappelijke kern.

Aangenomen. Voor: SP, PvdA, Krol, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK, D66, VVD, CDA, ChristenUnie en de PVV.

21 (Rog en Bruins over de reikwijdte van het inspectietoezicht op de burgerschapsopdracht.

Aangenomen met algemene stemmen.

20 (Rog en Van Meenen) over overleg over een sterkere positie van de kenniscomponent over democratie en rechtsstaat.

Aangenomen. Voor: SP, PvdA, Krol, GroenLinks, PvdD, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, DENK, D66, VVD, SGP, CDA en de PVV.

datum 18 november 2020

blad 6

19 (Bruins en Rog) over het onderwijs faciliteren in het professionaliseren, opleiden en ondersteunen van leraren

Aangenomen met algemene stemmen.